



พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม
สวามิภักดิ์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมราชชนนีพันปีหลวง
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมราชชนนีพันปีหลวง
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมราชชนนีพันปีหลวง

พระบรมฉายาลักษณ์-พุทธศาสนิก



พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร พร้อมด้วย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาฯ เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายพระศพ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ณ พระตำหนักเพชร วัดบวรนิเวศวิหารราชวรวิหาร เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556

ทรง-พุทธศาสนาภิกษุณอาศัยเนืองแน่น

คำขวัญ

รับพระศพ

พระราชทานพระโกศฉัตร3ชั้น โปรดเกล้าฯให้ไว้ทุกข์30วัน

ในหลวงพระราชทานโกศกุดั่น
ใหญ่ฉัตร 3 ชั้นบรรจุพระศพ
พระสังฆราช พระราชทานพระพิธี
ธรรมสวดพระอภิธรรม 7 วัน
พุทธศาสนิกชนสุดอาลัย หลังไหล
ลักการะพระศพ ลำนำพระราชวัง-
ราชการ ไว้ทุกข์ 30 วัน สดข.ขอ
งดรีนเริง 15 วัน

อ่านต่อหน้า 13



ประชาชนเดินทางมาสักการะพระศพ
สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระ
สังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ที่บริเวณวัดบวรนิเวศวิหาร

เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม สำนักพระราชวังได้ออกประกาศ ด้วยนายแก้วขวัญ วัชโรทัย เลขาธิการพระราชวัง รับพระบรมราชโองการฯ ให้ประกาศว่า สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน) สิ้นพระชนม์ เนื่องจากการติดเชื้อในกระแสพระโลหิต ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย เมื่อวันที่ พุธที่ 24 ตุลาคม 2556 เวลา 19.30 น. ในการนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เชิญพระศพไปประดิษฐานที่วัดบวรนิเวศวิหารราชวรวิหาร และถวายพระเกียรติยศตามราชประเพณีทุกประการ

ในการนี้เวลา 17.00 น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ไปถวายน้ำสรงพระศพ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ณ พระตำหนักเพชร วัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพมหานคร ในการนี้ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาฯ โดยเสด็จด้วย และพระราชทานพระโกศกุดั่นใหญ่บรรจุพระศพ

● พุทธศาสนิกชนสักการะพระศพ

ผู้สื่อข่าวรายงานว่า ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ตั้งแต่เวลา 06.00 น. พุทธศาสนิกชนจำนวนมากเดินทางมารอสักการะพระศพ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เพื่อแสดงความอาลัยถวายเป็นครั้งสุดท้าย

ทั้งนี้ ก่อนที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จะเปิดให้ประชาชนขึ้นไปสักการะพระศพในช่วงเวลาประมาณ 07.00 น. สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ในฐานะประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ได้เข้าสักการะพระศพ จากนั้นจึงเปิดให้ประชาชนสักการะจนถึงเวลา 10.30 น. ก่อนจะเคลื่อนพระศพไปประดิษฐาน ณ พระตำหนักเพชร วัดบวรนิเวศวิหาร ในเวลา 12.15 น. วันเดียวกัน

นายธทอง จันทรางศุ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เผยว่า ในเวลา 12.15 น. สมเด็จพระวันรัต รัชการเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนสมเด็จพระสังฆราช เป็นพระมหาเถระอัญเชิญพระศพสมเด็จพระสังฆราชจากอาคารวชิรญาณ สามัคคีพยาบาล ไปยังพระตำหนักเพชร วัดบวรนิเวศวิหาร โดยริ้วขบวนจะมีพระพุทธรูปประจำพระชนมวารอัญเชิญประดิษฐานในรถพระเทียมและรถพยาบาลที่นำส่งพระศพ โดยเคลื่อนออกจาก โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ไปทางถนนราชดำริ เลี้ยวซ้ายเข้า

ซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นที่ประชุมกรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าหน้าที่กองพิธีสำนักพระราชวังและคณะสงฆ์วัดบวรฯ ร่วมกันปรับสภาพภูมิทัศน์ให้สวยงามสมพระเกียรติ เพื่อจัดให้เป็นสถานที่สำหรับการประดิษฐานพระศพสมเด็จพระสังฆราช โดยบริเวณห้องโถงใหญ่ของพระตำหนักเพชร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระโกศประดับพระเกียรติยศแด่สมเด็จพระสังฆราช เป็นพระโกศกุดั่นใหญ่ พร้อมฉัตร 3 ชั้น และเครื่องประกอบพระเกียรติยศ

ขณะที่ภายในห้องโถงใหญ่พระตำหนักเพชร ด้านหลังของพระโกศกุดั่นใหญ่ เจ้าหน้าที่กองพิธีสำนักพระราชวังนำดอกไม้มาติดตั้งไว้เพื่อกันเป็นพื้นที่สำหรับการสรงน้ำพระศพ โดยนำพระแท่นสำหรับสรงน้ำพระศพมาตั้งไว้กลางห้องหน้าพระบรมรูปหล่อรัชกาลที่ 4 และมีพระรูปสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ อดีตเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร ประทับอยู่กลางห้อง นอกจากนี้ บริเวณโดยรอบพระตำหนักเพชรมีการนำต้นเทียนขนาดใหญ่กว่า 10 ต้นมาติดตั้ง เพื่อรองรับเหล่าศิษยานุศิษย์ ตลอดจนแขกวิไลพิธีที่จะเดินทางมาร่วมในงานพระศพ

● ถวายพระเกียรติยศสูงสุด

นายพรรัตน์ เบญจวัฒน์นันท์ ผอ.สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กล่าวว่า พระราชพิธีในครั้งนี้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร โปรดเกล้าฯ ให้ กองงานส่วนพระองค์ มาทำหน้าที่ดูแลและให้ข้าราชการที่เข้าร่วมในพิธี แต่งเครื่องแบบเต็มยศ ซึ่งพระมหากษัตริย์คุณโปรดเกล้าฯ ในครั้งนี้ ถือเป็นการถวายพระ

● สมเด็จพระวันรัต รัชการเจ้าอาวาส

ต่อมาเมื่อเวลา 18.30 น. ที่พระอุโบสถวัดบวรฯ สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรรมการมหาเถรสมาคม ในฐานะประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช เป็นประธานในการมอบคำสั่งเจ้าคณะภาค 1-2-3 และ 12-13 (ธรรมยุต) ตั้ง สมเด็จพระวันรัต เป็นรัชการเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร โดยอาศัยอำนาจตามความในข้อ 4 แห่งกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ 19 ว่า ด้วยการแต่งตั้งรัชการแทนเจ้าอาวาส ออกตามความในพ.ร.บ. คณะสงฆ์ 2505 แก้ไขเพิ่มเติม 2535 โดยมีพระเถรานุเถระ นายพนรัตน์ เบญจวัฒน์นันท์ ผอ.สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ(พศ.) และคณะสงฆ์วัดบวรนิเวศวิหาร เข้าร่วมพิธีในครั้งนี้

● เจริญสมาธิจนถึงสิ้นพระชนม์

พระศากยวงศ์วิสุทธิ์ (พระอนิสฺมาน ธรรมสากโก) ผู้ช่วยเลขานุการสมเด็จพระสังฆราช กล่าวว่า ได้นั่งเฝ้าสมเด็จพระสังฆราชจนสิ้นพระชนม์ อาการประชวรของพระองค์ทรุดลงตั้งแต่ช่วงบ่าย อัตราการเต้นของพระหทัยค่อยๆ ลดลง บางครั้งก็หยุดเต้นและกลับมาเริ่มเต้นดังเดิม แต่จากนั้นพระอาการก็ค่อยๆ ทรุดลง พอถึงเวลา 19.19 น. อาตมาได้โพสต์เฟซบุ๊กสำนักเลขานุการสมเด็จพระสังฆราช เชิญชวนให้ทุกคนร่วมกันสวดมนต์และตั้งจิตภาวนาให้พระองค์ และเมื่อถึงเวลา 19.29 น. หันไปมองนางิกา พระหทัยของสมเด็จพระสังฆราชก็หยุดเต้น ในช่วงเวลาที่พระอาการของพระองค์อยู่ในขั้นวิกฤติ พระองค์สงบเป็นนิมิตอันดี

ประดิษฐานในรดพระประเทียบและรดพยาบาลที่ นำส่งพระศพ โดยเคลื่อนออกจาก โรงพยาบาล จุฬาลงกรณ์ ไปทางถนนราชดำริ เลี้ยวซ้ายเข้า ถนนพระรามที่ 4 ข้ามสะพานลอยไทย-เบลเยียม ขึ้นทางด่วนพระรามที่ 4 แล้วลงทางด่วนที่ยิมราช เข้าถนนหลานหลวง ข้ามสะพานผ่านฟ้าลีลาศ ก่อนที่จะเลี้ยวขวาเข้าถนนพระสุเมรุ และเทียบ ขบวนรถที่บริเวณด้านหน้าพระตำหนักเพชร

นายทอง ทองกล่าวอีกว่า เมื่อประดิษฐานพระศพ ณ พระตำหนักเพชร แล้ว พระมหาเถระ พระเถระ และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่จะขึ้นถวายน้ำสรงพระศพ ส่วนประชาชนทั่วไป ทางวัดบวรนิเวศวิหาร ได้เตรียม สถานที่บริเวณอาคารมณีนุชยนาควิทยาทาน ประดิษฐานพระรูปและจัดที่ถวายน้ำสรงตั้งแต่เวลา 13.00 น. เป็นต้นไป และในเวลา 17.00 น. พระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราช กุมาร เสด็จฯ ไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทน พระองค์ในการพระราชทานน้ำหลวงสรงพระศพ และจะมีการบำเพ็ญพระราชกุศลต่อเนื่องไปด้วย

สำหรับพื้นที่ต่างจังหวัด สำนักงานพระพุทธ ศาสนาแห่งชาติ จะประสานให้วัดมีการประดิษฐาน พระรูปและถวายน้ำสรงหน้าพระรูป ซึ่งประชาชน สามารถสอบถามได้ที่สำนักงานพระพุทธศาสนา แต่ละจังหวัด

นายทอง ทองกล่าวว่า ในการพระราชทาน พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมทั้งกลางวันกลาง คืน มีกำหนด 7 วัน โดยหลังจากนั้นจนกว่าจะ ออกพระเมรุ ตามธรรมเนียมก็จะเปิดโอกาสให้ หน่วยงานต่างๆ ร่วมเป็นเจ้าภาพในการสวดพระ อภิธรรมพระศพ โดยหน่วยงานต่างๆ ที่สนใจ สามารถติดต่อได้ที่วัดบวรนิเวศวิหาร

● พระศพประดิษฐานตำหนักเพชร

ต่อมาเวลา 12.15 น. ขบวนพระศพสมเด็จพระ สัมเด็จพระสังฆราช เคลื่อนออกจากโรงพยาบาล จุฬาลงกรณ์ โดยมีพุทธศาสนิกชนรอส่งเสด็จเป็น ทิวแถวสองข้างทางถนนราชดำริ ไปจนถึงพระ ตำหนักเพชร วัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อเวลา ประมาณ 12.50 น. โดยมีสมเด็จพระราชาคณะ ชั้นผู้ใหญ่ พระภิกษุสามเณรวัดบวรฯ เจ้าหน้าที่ สำนักพระราชวัง กองมหาดเล็กรักษาพระองค์ ดังแตรอรับขบวนอัญเชิญพระศพ

ทั้งนี้ บรรยาศที่วัดบวรนิเวศวิหาร ตลอด ช่วงกลางวันจนถึงเช้า คณะสงฆ์วัดบวรฯ เจ้า หน้าที่สำนักพระราชวัง และเจ้าหน้าที่สำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ร่วมกันตกแต่งประดับ ประดาบริเวณรอบวัด เพื่อแสดงความอาลัย โดย นำผ้าขาวดำผูกกำแพงแก้วรอบวัด ส่วนร้านค้า บริเวณรอบวัดประดับพระรูปสมเด็จพระสังฆราช ขณะที่พุทธศาสนิกชนพร้อมใจกันสวมชุดดำ

ขณะเดียวกันที่บริเวณพระตำหนักเพชร

มาทำหน้าที่ดูแลและให้ข้าราชการที่เข้าร่วมในพิธี แต่งเครื่องแบบเต็มยศ ซึ่งพระมหากษัตริย์คุณ โปรดเกล้าฯ ในครั้งนี้ ถือเป็นการถวายพระ เกียรติยศสูงสุด แต่สมเด็จพระสังฆราช

ขณะที่พระเถระชั้นผู้ใหญ่ บุคคลสำคัญ ทางการเมือง อาทิ น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นาย ก รัฐมนตรี พร้อมด้วยคณะรัฐมนตรีและภริยา ผู้ บัญชาการเหล่าทัพ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ คณะข้าราชการ พุทธศาสนิกชนชาวไทย รวมทั้ง นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ อดีตนายกรัฐมนตรี และ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ พร้อมด้วยสมาชิกพรรค ได้เดินทางมาร่วมพิธี ท่ามกลางบรรยากาศโศก เศร้าอลังการ ทั้งนี้ วัดบวรนิเวศวิหารได้จัดพระรูป พร้อมพระประวัติของสมเด็จพระสังฆราชแจก เป็นที่ระลึกแก่ผู้มาร่วมพิธีด้วย

● ถวายน้ำสรงพระศพ

ต่อมาเวลา 16.29 น. สมเด็จพระเทพรัตน ราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนิน ถึงพระตำหนักเพชร วัดบวรนิเวศวิหาร เพื่อถวาย สักการะพระศพ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จ พระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน) มิ่งมงคลตรี ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ฝ่าย ต่างๆ เฝ้ารับเสด็จ

จากนั้น เวลา 17.00 น. สมเด็จพระบรม โอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราช ดำเนินพร้อมด้วยพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า ศรีรัศมี พระวรชายาฯ และพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าสิริวัณณวรีนารีรัตน์ ถึงพระตำหนัก เพชร วัดบวรนิเวศวิหาร เพื่อถวายน้ำสรงพระ ศพ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก โดยพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรด กระหม่อม ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยาม มกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์

เมื่อสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยาม มกุฎราชกุมาร ถวายน้ำสรงพระศพเสร็จแล้ว เจ้าพนักงานสุกัพระศพลงสู่หีบ แล้วเชิญไป ประดิษฐานหลังชั้นแว่นฟ้าทอง ประกอบพระ โกศกุดั่นใหญ่ภายใต้เศวตฉัตร 3 ชั้น แวดล้อม ด้วยเครื่องประกอบพระเกียรติยศ เสร็จแล้วทรง ทอดผ้าไตรถวายพระศพ พร้อมทั้งทรงวางพวง มาลาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระ นางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และพวงมาลาส่วน พระองค์ ที่หน้าพระโกศพระศพ

ทั้งนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้มีการ พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมพระศพ สมเด็จ พระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหา สังฆปริณายก ประจำทั้งกลางวันและกลางคืน รับ พระราชทานเงินเข้า 8 รูป เพลด 4 รูป กำหนด 7 วัน

พระหทัยของสมเด็จพระสังฆราชก็หยุดเต้น ในช่วงเวลาที่พระอาการของพระองค์อยู่ในขั้น วิกฤติ พระองค์สงบนิ่งเหมือนกับพระองค์ท่าน กำลังทรงนั่งพระกรรมฐาน จนถึงวินาทีสุดท้าย ที่พระองค์ท่านสิ้นพระชนม์

“พระองค์ทรงเป็นพระอุปัชฌาย์ของอาตมา จึงมีโอกาสได้สนองงานตั้งแต่ยังเป็นเณร เปรียบ ได้เหมือนเป็นบิดา ที่เลี้ยงดูมาตั้งแต่เด็ก ขอมอบ ว่ารู้สึกโศกเศร้ากับความสูญเสียครั้งนี้ แต่ต้องไม่ สิ้นข้อเท็จจริง ตามหลักพระพุทธศาสนา คือทุก สิ่งล้วนเป็นอนิจจัง จึงอยากให้พุทธศาสนิกชน มา ร่วมถวายพระเกียรติพระสังฆราชานุชา โดยให้ ยึดพระนามของพระองค์ว่าญาณสังวร มาปฏิบัติ ในตัวเอง โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา รวม ทั้งน้อมรศกธรรมที่พระองค์ได้ปฏิบัติให้เห็นเป็น แบบอย่าง มาสู่การปฏิบัติ ก็จะต้องเป็นการบูชา พระองค์ และจะมีพระองค์อยู่ในดวงใจตลอดไป” พระศากยวงศ์วิสุทธิ กล่าว

พระครูสังฆสิทธิกร หัวหน้าฝ่ายศาสนวิเทศ สำนักเลขานุการสมเด็จพระสังฆราช กล่าวว่า ใน ช่วงที่สมเด็จพระสังฆราช ยังทรงพระประชวร พระองค์จะเจริญสมาธิอยู่ตลอดเวลา กระทั่ง สิ้นพระชนม์ ทางคณะแพทย์ที่ถวายการรักษา จะไม่มีการถวายยาที่มีผลต่อสติของพระองค์ เพราะต้องการให้พระองค์จากไปในขณะที่ยังทรง สามารถเจริญสมาธิได้อยู่ จึงถือได้ว่า พระองค์ สิ้นพระชนม์อย่างสงบ ในระหว่างการเจริญสมาธิ

● พุทธศาสนิกชนสุดอาลัย

นางวิภาดา จันทะลือ อายุ 55 ปี กล่าวว่า เมื่อทราบถึงแถลงการณ์ที่สมเด็จพระสังฆราช สิ้นพระชนม์ รู้สึกใจหาย เพราะเป็นการสูญเสีย ครั้งยิ่งใหญ่ของพระพุทธศาสนา ขณะที่ทราบข่าว ได้ตั้งใจอธิษฐานเพื่อเป็นกุศลแก่ท่าน ขณะที่ท่าน ประทับอยู่ที่โรงพยาบาลจุฬาฯ ตนก็ได้มากราบ ไหว้อย่างสม่ำเสมอ

นางชนกพร ทรงเจริญศรี อายุ 60 ปี กล่าว ว่า ศรัทธาในพระองค์ และที่มาร่วมพิธีในวันนี้ เพราะสมเด็จพระสังฆราชเคยเสด็จไปร่วมงาน เฝ้าบิดาตน ที่ จ.สมุทรปราการ รู้สึกประทับใจ ในคำสอนของพระองค์และได้นำมาปรับใช้กับ ชีวิตประจำวันเสมอ เพราะท่านเป็นพระปฏิบัติ ดีปฏิบัติชอบ จึงอยากให้คนไทยนำคำสอนของ พระองค์มาปรับใช้เช่นกัน

นายชาติชาย ด้วนภิรมย์ อายุ 44 ปี กล่าว ว่า เดินทางจาก จ.ขอนแก่น มาถึงโรงพยาบาล จุฬาฯ ตั้งแต่เวลา 08.00 น. และตามมาที่วัด บวรฯ เพื่อร่วมพิธีสรงน้ำพระศพ รู้สึกเสียใจ ต่อการสิ้นพระชนม์ เพราะตนมีความศรัทธาใน พระองค์อย่างมาก รวมถึงคำสอนต่างๆ มากมาย ถึงแม้ว่าท่านจะสิ้นพระชนม์แล้วก็จะนำคำสอน ของพระองค์มาปรับใช้ในชีวิตต่อไป